

Болград – столицата на българите в Бесарабия – навърши 200 години

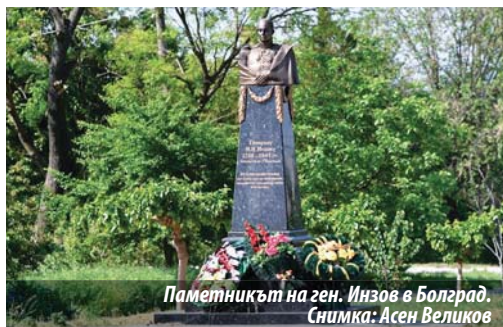
„Онези, които отидоха в Бесарабия, като видяха мястото, което бе предназначено за това заселване, че е пусто и безводно, без гори и че центърът на което е Болград, град, който не се различава от нито едно село..., започнаха да се съмняват в бъдещото си добруване. Като си спомнеха за родната страна, на която тук не напомня нищо, нито природата, нито изобилието и красотата на плодовете..., започнаха да се проклинат... След време обаче прилежанието на останалите наши сънародници бе богато възнаградено, както личи от тяхното сегашно състояние“.

Д-р Иван Селимински, „Съчинения“, София, 1989 г., стр. 297

Болград – градът, разположен край брега на Ялпуг. Снимка: Пламен Кочев

Болград е разположен край брега на Ялпуг – най-голямото пресноводно езеро в Украйна, основан през 1821 г. от български преселници, настанили се под водителството на руския генерал Инзов, който се е ползвал с голямо уважение сред българската общност в Бесарабия.

Паметникът на ген. Инзов в Болград. Снимка: Асен Великов

Когато през 1845 г. той умира, ковчегът му е бил пренесен от Одеса до Болград на раменете на опечалените българи, които са изминали цялото

това разстояние от 250 км вървейки, а последните метри – на колене. Направена му е специална гробница и до ден днешен там може да се прочете: „Той даде на българите преселници нов живот в новото им отечество...“.

Защо градът се казва Болград?

Има две версии за произхода на името на Болград: едната твърди, че произлиза от думата „бол“ – много, обилно. Другата версия гласи, че името значи български град. Болград е приеман като неофициална столица на бесарабските българи.

През 2018 г. градът отбелязва два юбилея – 180 години от създаването на Болградската катедрала „Свето Преображение Господне“ и 160 години от откриването на Болградската гимназия, първата българска гимназия от Възраждането. Това са онези две български духовно-образователни светини, които са изградени със

средствата на българските преселници в Бесарабия и които вече близо два века поддържат жив духа на българската общност в Бесарабия.

Болградският храм „Свето Преображение Господне“

Изглед от гр. Болград. Снимка: ГЛАС ПРЕС

Историята му е, може да се каже, най-романтичната, най-духовната, най-поучителната част от летописа на установяването на българите по земите на Бесарабия. Първото нещо, което правят преселниците, е да построят

църква. Храмът, започнат през 1820 г. и наречен по-късно „Перлата на Бесарабия“, е построен от няколко вълни

Стенопис от „Свето Преображение Господне“.
Снимка: Пламен Кочев

български преселници-колонисти. Площта на Болградската катедрала е 2000 кв. м. Строителството струва 750 хиляди рубли; сумата е събрана от българските колонисти в Бесарабия, без правителствена помощ. След приключването на строителството, през 1838 г. император Николай I дарява на катедралата 12 камбани. На 29 октомври 1838 г. „Свето Преображение Господне“ е осветен и този ден се чества като Ден на бесарабските българи. Вече над 20 години, по инициатива на дружеството „Родолубец“, този празник се отбелязва и в България.

Болградката гимназия „Георги Сава Раковски“

Болградската гимназия „Георги Сава Раковски“.
Снимка: Асен Великов

Идеята за създаване на българска гимназия в Бесарабия принадлежи на руския славист, българист, фолклорист, етнограф и филолог Юрий Венелин. През 1832 г. той предлага да се открие Централно училище и Национален български музей в Болград. Проектът за българско средно училище в Бесарабия е разглеждан от руската администрация и преди, но не получава развитие, заради политиката за създаване на централизирана

образователна система. Осъществяването му обаче става възможно след Кримската война, когато Болград (с около 40 български колонии) е присъединен към Молдова. През януари 1858 г. делегация от българските колонии носи на княз Никола Конаки-Богориди подписка за откриване на училището. Самият той е от български произход, правнук на Софроний Врачански и син на Стефан Богориди. Откриването на първата българска гимназия е улеснено и от българския революционер Георги Раковски, който познава княза лично и пристига в Молдова, за да поиска от Богориди разрешение за откриване на българска печатница там. На 28 юни 1858 година княз Никола Богориди издава

Център за българска култура в Болград.
Снимка: Асен Великов

хрисовул (грамота) за създаването на българско централно училище, уреждайки неговия статут, финансиране и управление. Българското централно училище „Свети Кирил и Методий“ е тържествено открито на 1 май 1859 година. Гимназията в Болград става първият голям български образователен и културен център преди Освобождението на България през 1878 г. Първите програми за обучение са включвали изучаването на дисциплини като френски, латински, немски, славянски, български и румънски език, история, математика, живопис, астрономия и др. А по волята на учредителите, преподаването се е извършвало изцяло на български език. След възстановяването на руската власт в Южна Бесарабия през 1878 година, в гимназията се засилва руското влияние, но през 2001 г. се подписва протокол между България и Украйна, съгласно който преподаването в гимназията преминава на български език. През 1999 година българската гимназия е кръстена на именития

революционер, водач на българското национално-освободително движение Георги Сава Раковски.

Център за българска култура в Болград

Над две десетилетия Центърът работи за каузата България. Към него има и българска библиотека, тук се подготвят и кандидат-студенти за българските университети. В сградата са събрани и изложени носии и предмети от бита на бесарабските българи от Одеска област.

Честванията на 200-годишния юбилей бяха уважени и от българския министър на външните работи, г-н Светлан Стоев, който заедно с губернатора на Одеска област и кметът на Болград откри на 25 август юбилейните тържества. „Възхитен съм от това, което виждат очите ми тук. От сърце Ви благодаря за усилията да съхранявате българския дух и за това, че носите България в сърцата си“ – каза министър Стоев на среща с наши сънародници в Болградската гимназия. В рамките на визитата си в Болградския район на Одеска област министър Стоев посети за кратко и населеното с етнически българи село Заря, което 4 пъти за последните 20 г. е печелило конкурса за най-благоустроено село в Одеска област.

Мемориалът в Болград

Мемориалът в Болград.
Снимка: Пламен Кочев

Посветен на българските опълченци от Бесарабия, участвали в Руско-турската война от 1877–1878 г. От четирите страни са разположени плочи с 225 имена на българи, сражавали се в Руско-турската освободителна война. ♦ (В материала е използвана информация и от: unimedia.shu.bg и eurochicago.com).